

بسم الله الرحمن الرحيم

په قرآنکريم کي د خلکو سره د خواخوږي په هکله راغلي ايتونه

ټول ثنا او صفت د هغه الله جل جلاله لپاره دی چې د ټولو مخلوقاتو پالونکی دی هغه پخپل کتاب کې فرمايلي: « وَلَقَدْ نَعَلْمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ * فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ * وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ » ژباړه: « او موږ ته معلومه ده، کومي خبري چې دوی په تا پوري کوي، په هغو سره ستا زړه ته خپگان رسپوي. * ددې علاج دا دی چې: د خپل رب ثنا ستاينه په پاکي سره وکړي، د هغه په وړاندي سر په سجده بنکته کړه، * او تر هغه وروستي ساعت (مرگ) پوري چې د هغه راتگ يقيني دی، د خپل رب بندگي کوه. » او زه گواهي ورکوم چې نشته لايق د عبادت مگر يو الله دی چې هيڅ شريک نلری، او زه گواهي ورکوم چې زمونږ سردار او نبي محمد صلی الله عليه وسلم د الله جل جلاله بنده او رسول دی فرمايي: يقينا زه ددي لپاره را ليزل شوی يم چې نیک اخلاق بشپړ کړم، درود سلام او برکت دي وي په هغه او د هغه په آل او په ملگرو او په هغه چا باندي چې د قيامت تر ورځي پوري په نيکی سره د هغه تابعداري کوي.

و بعد:

د خلکو سره خواخوږي کول د لوړو اسلامي ارزښتونو د جملي څخه گڼل کيږي او همدارنگه لوړ انساني اخلاقي ارزښتونه دي چې انسان بايد د نورو سره په غم او ښادي کې شريک ووسي څوک چې د الله جل جلاله په کتاب کې فکر وکړي نو و به گوري چې دبل چار سره د خواخوږي ارزښت ډيره پاملرنه کړی ده الله جل جلاله پخپله د انبياؤ سره خواخوږي او همدارنگه د اولياؤ او د غوره خلکو سره خواخوږي څرگنده کړی ده پيغمبر صل الله عليه وسلم ته چې کله خپل قوم زيان ورسولو او همدارنگه د هغه څخه يی مخ واړولو نو الله جل جلاله د هغه سره خواخوږي څرگنده کړه او وي فرمايل لکه چې الله جل جلاله فرمايي: « وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا » ژباړه: « [اي پيغمبره (ص)!] د خپل رب د فېصلي تر راتگه صبر وکړه، ته زموږ تر نظر لاندي يی » مقصد يی دادی چې ته د الله په فيصلي کې صبر کوه په هغه څه کې چې تاته يی رسالت درکړی او خپل قوم ته يی ليرلي يی زمونږ په وړاندي يی مونږ د گورو او مونږ ستا ساتنه کوه.

او کله چې د پيغمبر صل الله عليه وسلم زړه مات شو د ډيري خپگان څخه ځکه چې قوم د هغه څخه مخ واړولو او د هغه حق وينا ته يی لبيک ونه ويل نو الله جل جلاله د هغه سره خواخوږي څرگنده کړه لکه چې فرمايي: « فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسِكَ عَلَى آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا » ژباړه: « ښه نو [اي محمده (ص)!] که دوی پر دغه ښوونه ايمان را نه وړي، ښايي ته په هغو پسي له غم خوړلو څخه خپل ځان بايلي. » او په بل ځاي کې فرمايي: « لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسِكَ أَلَا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ » ژباړه: « [اي محمده (ص)!] ښايي ته پدې غم کښي خپل ځان بايلي چې دغه خلك ايمان نه راوري. » مقصد يی دادی چې ښايي ته خپل نفس د خپگان د وجه نه هلاک کړي ځکه چې دوي تانه مخ اړولي او د حق څخه يی مخ اړولي دا ټول ايتونه او ددی په څيرنور ايتونه هم شته چې ټول ددی خودنه کوي چې الله جل جلاله د پيغمبر صل الله عليه وسلم سره خواخوږي څرگنده کړی ده.

همدارنگه الله جل جلاله د هغه سره خواخوږي پداسی ډول سره څرگنده کړه چې هغه ته یی وفرمایل چې خپل توان په اندازه خلکو ته تبلیغ وکړي لکه چې الله جل جلاله فرمایي: « فَأَيُّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغَ وَعَلَيْنَا الْحِسَابَ » ژباړه: « په هر حال ستا وظیفه یوازې پیغام رسول دي او حساب اخیستنل زموږ کار دی. » او بیا فرمایي: « لَسْتُ عَلَيْهِمْ بِمُصَيِّرٍ » ژباړه: « هیڅ پر هغو زور زیاتی کوونکی نه یی. » نو ته خپل ځان مه په تکلیف کوه او زیان ځانته مه رسوه په تا باندي یواځې خلکو ته دغه رسالت رسول دي او هدایت له الله له لوري دی لکه چې فرمایي: « إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ » ژباړه: « [ای پیغمبره(ص)]! ته چې چا ته وغواړي او خوښ دي وي، هغه ته هدایت نشي ورکولای، خو الله چې چا ته وغواړي هدایت ورکوي، الله هغه خلك ښه پیژني چې د هدایت منونکي دي. ».

همدارنگه څوک چې په قرآنکریم کې فکر وکړي نو وبه گوري چې الله جل جلاله د موسی علیه والسلام د مور سره هم خواخوږي ترسره کړي وه کله چې هغه ته یی امر وکړ چې خپل ځوي په بیم کې وغورځوي چې د ویالی نوم دی چې د هغې زړه مات شو ځکه هغه پخپل ځوي باندي وویریدله ځکه الله جل جلاله هغه سره خواخوږي ترسره کړه او اطمینان یی ورکړ لکه چې الله جل جلاله فرمایي: « وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خَفَتْ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعَلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ » ژباړه: « مور د موسی(ع) مور ته الهام وکړ چې: "ده ته تی ورکړه، بیا کله چې ستا سره د هغه د سر خطر وي، نو هغه په سیند کښي وغورځوه او هیڅ وېره او اندېښنه مه کوه. مور به هغه همدا تا ته بیرته راولو او هغه به د پیغمبرانو په ټولۍ کې شامل کړو. » همدارنگه الله جل جلاله کله چې هغه ته خپل ځوي واپس کړو نو خواخوږي ورسره څرگنده کړه لکه چې الله جل جلاله فرمایي: « فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِنَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ » ژباړه: « په دې توگه مور موسی(ع) بیرته خپلي مور ته راوست چې د هغې سترگي روښانه شي او غمجنه ونه اوسي او هغه په دې وپوهیږي چې د الله وعده رښتیا وه. خو زیاتره خلك په دې خبره نه پوهیږي. ».

همدارنگه په قرآنکریم کې مریم علیه السلام ته هم الله جل جلاله خواخوږي ورسره څرگنده کړي وه په هغه وخت کې چې کله په هغه باندي سختي راغله او وی ویل لکه چې الله جل جلاله فرمایي: « يَا أَيَّتُهَا مَرْيَمُ اقْنُتِي هَذَا وَكُنِّي نَسِيًّا مِّنْ سَائِرِ الْبَنَاتِ » ژباړه: « "کاشکې، زه له دې څخه مخکې مړه وای او نوم ښان مې نه وای پاته شوی. » نو الله جل جلاله هغه ته امر وکړ چې خپل زړه مطمئن کړي لکه چې الله جل جلاله فرمایي: « فَنَادَاهَا مِن تَحْتِهَا أَلَّا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا * وَهَزِي إِلَيْكَ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقِطُ عَلَيْكَ رَطْبًا جَنِيًّا * فَكُلِي وَاشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا » ژباړه: « پرښتي د لاندې خوا څخه هغې ته غږ وکړ، ویی ویل: "مه خپه کپړه، ستا پروردگار تر تا لاندې یوه چینه بهولې ده؛* او ته لږ غوندي ددغي ونې تنه وخوځوه. پر تا به خوږې ښېرازه څرماوي را توی شي؛* نو وخوره، وڅښه او خپلي سترگي (عیسی ته په کتو سره) یخي کړه. ».

ټول ثنا او صفت د هغه الله جل جلاله لپاره دی چې د ټولو مخلوقاتو پالونکی دی، او زه گواهي ورکوم چې نشته لایق د عبادت مگر یو الله دی چې هیڅ شریک نلری، او زه گواهي ورکوم چې زمونږ سردار او نبي محمد صلی الله علیه وسلم د الله جل جلاله بنده او رسول دی درود سلام او برکت دي وي په هغه او د هغه په آل او په ملگرو او په هغه چا باندې چې د قیامت تر ورځې پورې په نیکی سره د هغه تابعداري کوي.

د خواخوږۍ بیلابیل ډولونه شته چې لدې جملې څخه په مال په نصیحت وجداني مشارکت په دعاء او ځینې نور ډولونه شته چې خلکو سره باید خواخوږي ترسره شي قرآنکریم مونږ ته د هغه نیک سړي خواخوږي چې د موسی علیه السلام سره یی کړي وه بیانوي کله چې موسی علیه السلام خپل قوم څخه ووتو په ویره کې وو او هغه سړي ته یی خپله قیصه وکړه چې د فرعون سره یی سه ترسره کړي وو نو هغه سره یی خواخوږي ترسره کړه لکه چې الله جل جلاله فرمایي: «لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ» ژباړه: «هیڅ مه وپېرېره، اوس ته له ظالمانو څخه ژغورل شوی یی.» همدارنگه قرآنکریم مونږ ته بیان کړي ده چې ملائکو د لوط علیه السلام سره چې د کله د خپل قوم نه ویریدو د هغه سره خواخوږي څرگنده کړه او ورته یی وویل لکه چې الله جل جلاله فرمایي: «لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجُواكَ وَأَهْلَاكَ» ژباړه: «مه وپېرېره او مه خپګان کوه، مورن به تا او سنا کورنی وژغورو.»

پیغمبر صل الله علیه وسلم هم مونږ ته لارښوونه کړی ده چې پدغه ارزښت باندې ځانونه پابند کړو لکه چې پیغمبر صل الله علیه وسلم په بیلابیلو احادیثو کې په همدې باندې ټینګار کړي دی لکه چې فرمایي: د چا سره چې یو سه زیات وي بل چا سره دی شریک کړي همدارنگه پیغمبر صل الله علیه وسلم فرمایلي دي: څوک چې بل چا سره خواخوږي ترسره کړي نو الله جل جلاله به د قیامت په ورځ به د هغه څخه سختي لری کړي همدارنگه پیغمبر صل الله علیه وسلم فرمایلي دي: الله جل جلاله تر هغه پورې د خپل بنده اړتیا پوره کوي تر هغه پورې چې د هغه بنده د بل ورور اړتیا پوره کړي.

او کله چې پیغمبر صل الله علیه وسلم په مدینه منوره کې ژوند پیل کړ او مهاجرین ورته راغلل او ورته یی وویل ای د الله رسوله مونږ داسی قوم بل نه وولیدلی چې د بل قوم سره یی دومره خواخوږي څرگنده کړی وي چې لکه څنګه انصارو له مونږ سره څه وکړ نو پیغمبر صل الله علیه وسلم هم د هغوي ستاینه وکړه او پیغمبر صل الله علیه وسلم د اشاعرینو هم ستاینه کړی وه ځکه چې دغه ارزښت پکې وو لکه چې فرمایلي وو: اشاعرین کې او یا هم په بنار کې دوي اوسیري او دوي خواږه کم شي نو دوي ټول خواږه په یو لوبښي کې جمع کوي او په ټولو باندې یی تقسیموي هغوي له ما څخه دي او زه له هغو څخه یم.

مونږ ټول دینته اړتیا لرو چې پدغه ارزښت او اخلاقو باندې ځان سمبال کړو ترڅو زمونږ ترمنځ د ورورولي روح پیاوړي شي او همدارنگه په ټولنه کې اړیکي پیاوړي شي او د خلکو ترمنځ مینه او محبت خپور شي.

الله جل جلاله د زمونږ په زړونو کې مینه او محبت واچوي